

รายงานผลการวิจัย

เรื่อง รูปแบบความร่วมมือของพหุภาคีต่อการท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมพื้นที่ลุ่มน้ำแม่งอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
MULTILATERAL COLLABORATION MODEL TOWARDS
CULTURAL TOURISM OF MAE-NGON WATERSHAED
AREA, FANG DISTRICT, CHIANG MAI.

ได้รับการจัดสรรงบประมาณวิจัย ประจำปี 2553

จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) จำนวน 493,000 บาท

หัวหน้าโครงการ นายกีรติ ตระการศิริวานิช

ผู้ร่วมโครงการ นางอรจนา จันทระประยูร

นายพรชัย ศักดิ์ศิริโสภณ

นางสาวเบญจมาศ ศรีสุข

งานวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์

กันยายน 2554

ชื่อโครงการ

รูปแบบความร่วมมือของพหุภาคีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ลุ่มน้ำแม่งอน

อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

Multilateral Collaboration Model Towards Cultural Tourism of Mae-Ngon

Watershed Area, Fang District, Chiangmai

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปี 2553 จำนวนเงิน 493,000 บาท

ระยะเวลาทำการวิจัย เดือนเมษายน 2553 - เดือนกันยายน 2554

รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 1 ปี 6 เดือน

ชื่อผู้วิจัย นายกิริติ	ตระการศิริวานิช	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
นางอรจนา	จันทร์ประยูร	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
นายพรชัย	ศักดิ์ศิริโสภณ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
นางสาวเบญจมาศ	ศรีสุข	วิทยาลัยการอาชีพฝาง

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของพหุภาคีที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ลุ่มน้ำแม่งอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ความต้องการมีส่วนร่วมของพหุภาคีที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ลุ่มน้ำแม่งอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และรูปแบบความร่วมมือของพหุภาคีที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ลุ่มน้ำแม่งอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีวิธีการศึกษาจากการค้นคว้าตำรา เอกสาร งานวิจัย รวมถึงการสังเกตการณ์ การจัดประชุม การสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยแบบสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 108 ราย และการสอบถามด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 557 ราย ที่เป็นภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประกอบด้วยภาคีเครือข่ายกาญจนาภิเษก ภาคีสถาบันการศึกษา ภาคีสถาบันศาสนา ภาคีรัฐ ภาคีเอกชน ภาคีผู้นำประชาชน และภาคีประชาสังคม หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีนำเสนอข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัยพบว่าบทบาทการมีส่วนร่วมของพหุภาคีที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ลุ่มน้ำแม่งอนอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่มีบทบาทน้อยต่อการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ลุ่มน้ำแม่งอนทั้ง 5 ระดับ อันประกอบด้วย การแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม การสร้างความร่วมมือ และการให้อำนาจตัดสินใจ ทั้งนี้ในระดับการสร้างความร่วมมือ พบว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ท้องถิ่นมีสัดส่วนสูงสุด ขณะที่การวางแผนเพื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีสัดส่วนต่ำสุด

สำหรับความต้องการมีส่วนร่วมของพหุภาคีที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ลุ่มน้ำแม่จอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภาคีต้องการมีส่วนร่วมมากต่อการสร้างความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ลุ่มน้ำแม่จอน ทั้ง 3 ระดับ อันประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ทั้งนี้ในระดับการมีส่วนร่วมกับการปฏิบัติ พบว่าการสืบสานวิถีชีวิตอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ขณะที่การมีส่วนร่วมกับการวางแผน พบว่าการวางแผนแบ่งปันผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ส่วนรูปแบบความร่วมมือของพหุภาคีที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ลุ่มน้ำแม่จอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในระยะเริ่มแรกคณะผู้วิจัยจำเป็นต้องเป็นแกนกลางในการประสานความร่วมมือร่วมกับภาคีต่างๆ ขณะที่ภาคีต่างๆก็สามารถติดต่อสื่อสารกันทั้งภายในภาคีระหว่างภาคี หรือผ่านคณะผู้วิจัยและเมื่อภาคีใดต้องการขยายฐานความร่วมมือก็สามารถดำเนินการได้ตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการประสานความร่วมมือที่กว้างขวางขึ้นต่อไป จนกระทั่งแต่ละภาคีเกิดความเข้าใจร่วมกันและสามารถประสานความร่วมมือถึงกันได้อย่างเป็นรูปธรรม คณะผู้วิจัยก็จะลดบทบาทตนเองลงและให้กลุ่มความร่วมมือพหุภาคีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่ลุ่มน้ำแม่จอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ เข้ามามีบทบาทที่ชัดเจนมากขึ้นพร้อมทั้งขับเคลื่อนความร่วมมือทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยตนเองต่อไป โดยนำแนวทางการสร้างความร่วมมือทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาเสริมการขับเคลื่อนความร่วมมือ เช่นการนำกิจกรรมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมโดยใช้ถนนคนเดินในตัวอำเภอเป็นศูนย์กลางการจัดแสดง ทั้งวัฒนธรรมของชาวไทยภูเขา และวัฒนธรมล้านนาซึ่งถือเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่นอินเทอร์เน็ต การบอกต่อ การใช้แผ่นพับ โบชัวร์ หรือคู่มือการท่องเที่ยวต่างๆ

คำสำคัญ ความร่วมมือ พหุภาคี การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บทบาทการมีส่วนร่วม ความต้องการมีส่วนร่วม

Abstract

Multilateral Collaboration Model Towards Cultural Tourism of Mae-Ngon Watershed Area, Fang District, Chiangmai

By

Trakansiriwanich, K., Chantraprayoon, O., Suksirisophon, P., Srisuk, B.

The aims of this research are to study (1) multilateral collaboration role towards cultural tourism of Mae-Ngon Watershed Area, Fang District, Chiangmai, (2) multilateral collaboration desire towards cultural tourism of Mae-Ngon Watershed Area, Fang District, Chiangmai, and (3) multilateral collaboration model towards cultural tourism of Mae-Ngon Watershed Area, Fang District, Chiangmai. The methods of this study came from books, research papers, observations, meetings, in-depth interviews included 108 representative samples, and 557 representative samples were surveyed using questionnaire. The representative samples were cultural tourism concerned which include Kanchanapisek network sector, education sector, religion sector, government sector, private sector, community leading sector, and civil society sector. Afterward, statistical software package for social science research were used for analysing quantitative data which consist frequency, percentage, mean, and standard deviation. Content analysis was used for qualitative data.

The study found that multilateral collaboration role towards cultural tourism of Mae-Ngon Watershed Area, Fang District, Chiangmai was low for collaborating ; information sharing, feedback sharing, opportunities to participation, collaboration and authorization decision. Moreover, cultural tourism conservation was the highest ratio, but cultural tourism's activity planning was the lowest ratio.

The study also found that communities desire for multilateral collaboration towards cultural tourism of Mae-Ngon Watershed Area, Fang District, Chiangmai; planning participation, practice participation, and follow-up participation. In practice participation, continuing way of life sector was the highest ratio. But in planning participation, profit sharing sector was the lowest ratio.

In term of multilateral collaboration model towards cultural tourism of Mae-Ngon Watershed Area, Fang District, Chiangmai, the study found an evolution of communities since beginning which researchers were middlemen for collaborating between multilateral. Thereafter, the collaboration was better, so researchers reduced the role of the middlemen. Multilateral are playing more role according to sufficiency economy concept which links to avoid taking advantage but sharing and helping each other towards cultural tourism of Mae-Ngon Watershed Area, Fang District, Chiangmai. They are using cultural activity to promote their collaboration which is considered as a cultural conservation way based on efficiency economy concept. For example, develop the walking-street as the hill tribes and lanna culture exhibition center. Internet, word of mouth, brochures, and tourist manuals are using for public relation.

Keywords: Collaboration, Multilateral, Cultural Tourism, *Participation Role*, *Participation Desire*